

Uchwała Nr XXXI/227/2012
Rady Miejskiej w Opatowie
z dnia 28 listopada 2012 roku

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie w Gminie Opatów
na lata 2013-2017**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 592) art. 110 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842, Nr 217, poz. 1427, z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887) oraz ust 6, ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr. 180, poz. 1493 z 2009r Nr 206 poz. 1589 z 2010r Nr 28 poz. 146 i Nr 125 , poz. 842 z 2011r Nr 149 poz. 887) , Rada Miejska w Opatowie uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Opatów na lata 2013-2017, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Opatów

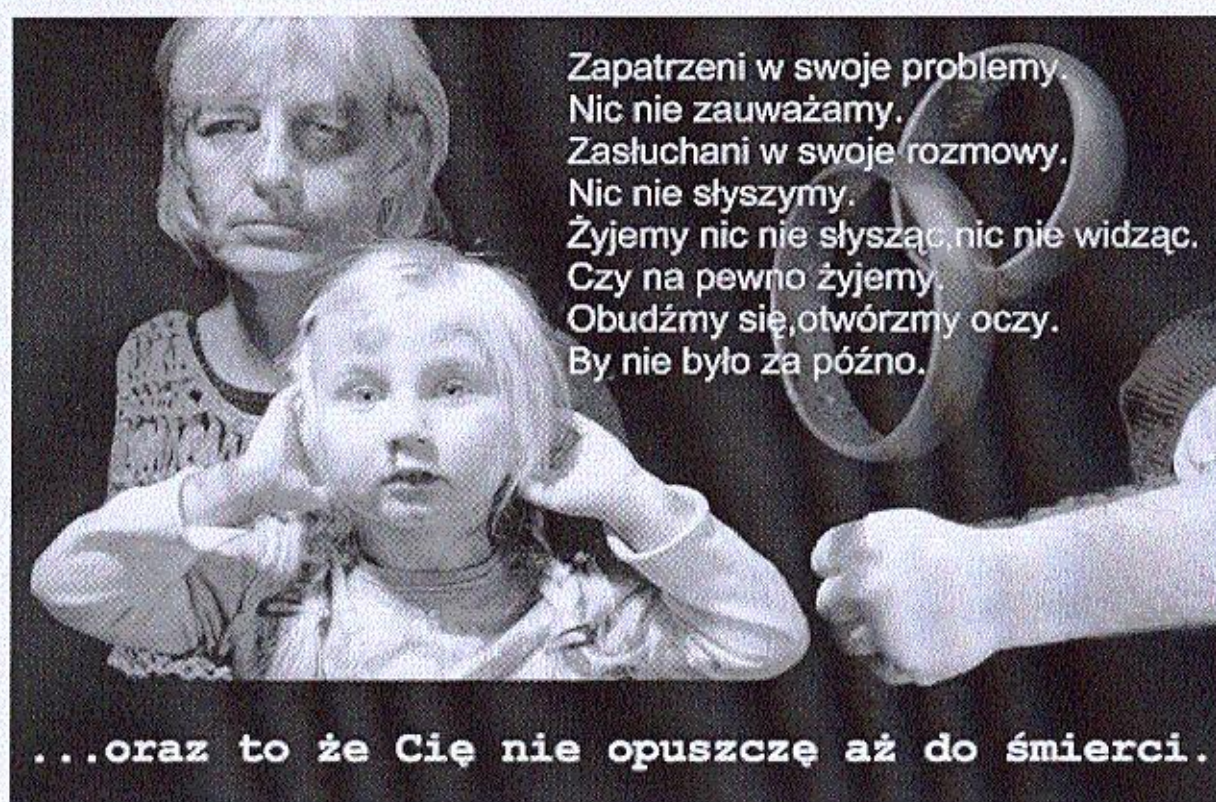
§ 3

1. Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Opatowie

/mgr Tomasz Staniek/

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Opatów na lata 2013-2017

POMOŻEMY CI, NIE JESTEŚ SAM

Opatów 2012

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	str.3
I Charakterystyka zjawiska przemocy	str.4
II Problem przemocy w skali gminy na terenie Miasta i Gminy Opatów	...str.8
III Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Miasta i Gminy Opatów	str.10
IV Analiza SWOT.....	str.15
V Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Opatów	str.16
VI Cel główny programu	str.23
VII Cele szczegółowe programu	str.23
VIII Partnerzy i odbiorcy programu	str.25
X Źródła finansowania programu	str.26
X Ewaluacja i monitoring	str.27
XI Podsumowanie programu.....	str.28
Bibliografia	str.30

Wstęp

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą, jedynym i неповtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądu, styl życia. Rodzice i opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc ujmowana zarówno jako indywidualne zachowanie się interpersonalne oraz zjawisko społeczne ma wielopłaszczyznowe uwarunkowania i jest głęboko zakorzeniona w życiu społecznym. Historia przemocy jest równie długa jak historia całej naszej cywilizacji. Od niepamiętnych czasów ludzie źle traktują innych ludzi, krzyczą na nich, biją, prześladują i wykorzystują. **Przemoc w rodzinie**- zwana też przemocą domową w Polsce stała się problemem społecznym, o którym zaczęto mówić publicznie dopiero w latach dziewięćdziesiątych.

Przemoc w rodzinie jest problemem społecznym- dotyczy ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in. placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych.

Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzi do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden

ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania.

I Charakterystyka zjawiska przemocy

Przemoc jest zjawiskiem zrośniętym na stałe z cywilizacją stworzoną przez ludzi. Już pierwsze skojarzenia wypływające za słowa przemoc mówią nam o sile, wpływie i zmuszaniu kogoś do czegoś. W istocie zdefiniowanie przemocy nie jest łatwą sprawą. Zjawisko to bowiem obejmuje swoim zasięgiem całą niezwykle szeroką gamę zachowań i działań o niezwykle zróżnicowanym natężeniu i intensywności oddziaływania. Problemy stwarza także bliskość pojęć przemocy i agresji, jakże często mylonych w myśleniu potocznym.

Polskie prawo definiuje przemoc w rodzinie w sposób następujący: „**to jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie narażające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą**”.¹

Stosowanie przemocy ma na celu osiągnięcie pewnego efektu: wywołanie działania pożądanego przez stosującego przemoc. Stosowanie przemocy może, ale nie musi wiązać się z zamiarem zranienia lub skrzywdzenia przedmiotu oddziaływania. Brak jest jednoznacznej i ścisłej definicji przemocy. Różni autorzy i różne nauki w odmienny sposób podchodzą do określenia, czym przemoc jest.

I tak **socjologia** definiuje przemoc jako „jeden z głównych, obok groźby środków przymusu, polega na użyciu siły fizycznej, przez jednostkę czy grupę, często wbrew obowiązującemu prawu, w celu zmuszenia jakiejś osoby czy członków grupy do określonego działania czy też uniemożliwienia podjęcia działań lub do zaprzestania wykonywania czynności już rozpoczętej; także bezprawne narzucenie władzy”.²

Inne definicje można znaleźć w literaturze podejmującej tematykę stosowania przemocy w kręgu rodzinnym. Według Anne L. Ganley „**przemoc to:** zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań, obejmujących przemoc fizyczną, przemoc seksualną i przemoc emocjonalną. Jest to spójna całość, ciąg zachowań o charakterze

¹ Ustawa z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz 1493 z 2005 r. z późn. zm.)

² K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 1988, s. 167.

zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanie jej żądaniom i potrzebom sprawcy”.³

Jeszcze inną definicję przemocy podaje Irena Pospiszyl: „wszystkie nieprzypadkowe akty naruszające osobistą wolność jednostki, które przyczyniają się do fizycznej albo psychicznej szkody drugiego człowieka i które wykraczają poza społeczne normy wzajemnych kontaktów międzyludzkich”.⁴

Jak widać z powyższych definicji przemoc charakteryzuje się dwiema głównymi cechami: jest działaniem intencjonalnym i nieprzypadkowym, a także opartym na asymetrii siły stron. Wywieranie nacisku opiera się bowiem na przewadze siły, czy to fizycznej, czy też symbolicznej (władzy), którą można wykorzystać dla skłonienia przedmiotu oddziaływania do pożądanych zachowań.

Wyróżnia się pięć podstawowych form przemocy, jest to:

1. **Przemoc fizyczna** – „jest intencjonalnym zachowaniem, które niesie ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie, czy do tego dochodzi”⁵. Polega na gamie form zachowań o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.⁶ Do przemocy fizycznej zalicza się bardzo szeroki wachlarz zachowań sprawcy: popychanie, odpychanie, obezwładnienie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy. Stosowanie siły dla uzyskania działania pożądanego przez sprawcę wywołuje cierpienie fizyczne ofiary, a jednocześnie wywołuje ból psychiczny związany z koniecznością podporządkowania się wymaganiom sprawcy i podejmowania działań, na które ofiara nie ma ochoty. Przemoc fizyczna obniża także samoocenę poddawanej jej osoby, a co za tym idzie w późniejszym życiu samostereowność i poczucie kierowania swoim życiem. Ten rodzaj przemocy jest najtrudniejszy do ukrycia i najbardziej widoczny.
2. **Przemoc psychiczna** – to wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczenie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie.

³ A. Lipowska-Teutsch, *Wychować, wyleczyć, wyzwolić*, Warszawa 1998, s. 12.

⁴ I. Pospiszyl, *Razem przeciw przemocy*, Warszawa 1999, s. 16.

⁵ L. Kasprzak, *Przemoc wobec dziecka jako patologia społeczna*, Piła 2006, s. 11.

⁶ J. Pospiszyl, *Przemoc w rodzinie*, Warszawa 1994, str. 94

Najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, początkowo ignorowana jest nawet przez osoby, które jej doznały. Znęcanie psychiczne nie pozostawia śladów widocznych gołym okiem, w zachowaniu ofiary trudno udowodnić wpływy znęcania psychicznego. Przemoc psychiczna polega, bowiem na osaczeniu ofiary w taki sposób, aby poczuła się ona a także zachowywała biernie i ulegle, rezygnując z własnych pomysłów oraz aktywności, poddając się woli sprawcy⁷. Stąd też ofiary przemocy psychicznej charakteryzują z zewnątrz sterowną postawą i brakiem wiary we własne możliwości.

3. **Przemoc seksualna** – to wymuszanie pożycia seksualnego, seksu z osobami trzecimi, przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych, sadystyczne formy współżycia seksualnego.
4. **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie bądź ograniczenie podjęcia pracy zarobkowej, ale również niszczenie przedmiotów itp.⁸
5. **Zaniedbywanie** – stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. Jest to brak opieki, niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizjologicznych związanych z snem, jedzeniem i higieną.

Zachowania związane ze stosowaniem przemocy wobec najbliższych członków rodziny mają wiele przyczyn między innymi:

Podłoże genetyczne –w sprzyjających warunkach środowiskowych gen odpowiadający za skłonności do przemocy może się uaktywnić.

Traumatyczne przeżycia -z dzieciństwa przeżycie w dzieciństwie ciężkiego urazu psychicznego, którym ofiara nigdy się nie zmierzyła lub został zepchnięty do podświadomości.

Przyczyny tkwiące w rodzinie sprawcy- najczęściej wymieniane to: przemoc domowa, brak zaspokojenia potrzeb psychicznych w dzieciństwie, brak zaspokojenia potrzeb fizycznych w okresie dzieciństwa chodzi tu o zaniedbywanie, molestowanie seksualne w dzieciństwie

Przyczyny tkwiące bezpośrednio w sprawcy- choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe, zaburzenie osobowości, uzależnienia.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia., gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań

⁷ K. Dymek-Balcerek, *Dziecko w obliczu patologii społecznej dnia codziennego*, Radom 1999, s. 140.

⁸ red. D. Jaszcak-Kuźmińska, K. Michalska, *Przemoc w Rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*, Warszawa 2012, s 11.

agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nie można nic zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Niniejszym Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Opatowie. Jest zgodny z art.6 ust.2pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r .Nr 180 poz. 1493 z późniejszymi zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W programie zostały zawarte działania profilaktyczne, których celem jest uwrażliwienie społeczeństwa na występujące zjawisko przemocy. Program odnosi się również do szerszego kontekstu systemowego, przewidując działania adresowane do specjalistów i instytucji, zmierzające do tworzenia oraz doskonalenia spójnego i efektywnego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Wyznaczone w programie działania mają na celu promowanie systemowego i interdyscyplinarnego podejścia do zjawiska przemocy. Zakłada się, że zaangażowanie się

w realizację programu różnych instytucji i organizacji oraz jego interdyscyplinarny charakter, przyczyni się do zmniejszenia skali i skutków przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Opatów.

II Problem przemocy w skali gminy na terenie Miasta i Gminy Opatów

Na terenie Miasta i Gminy Opatów przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny, niskim wykształceniem, małą świadomością społeczną.

Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodzin. Praktycznie ofiary przemocy boją się, a niejednokrotnie wstydzą się mówić i rozgłaszać. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy.

Zarządzeniem Nr 41/2011 Burmistrza Miasta i Gminy Opatów z dnia 21 marca 2011 roku został powołany **Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Powołany zespół Interdyscyplinarny liczy 12 osób w skład, którego wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych., Komendy Powiatowej Policji w Opatowie, Sądu Rejonowego w Opatowie, Pedagogi Szkolni, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz przedstawiciele służby zdrowia.

Zespół interdyscyplinarny realizuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Od marca 2011 roku do maja 2012 roku na zespole zostało rozpatrzone 24 sprawy. Na terenie Miasta i Gminy Opatów przemoc w rodzinie rok rocznie zwiększa się, o czym może świadczyć ilość założonych Niebieskich kart: w 2009 roku 15 niebieskich kart W 2010 roku 48 niebieskich kart, w 2011 roku 19 niebieskich kart, w 2012 r – 23 niebieskie karty. W większości sprawcami przemocy są mężczyźni.

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy różnych służb. Wdrożenie w życie „**Programu Przeciwdziałania przemocy**” jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie.

Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych dysfunkcji w rodzinie oraz poprawy kondycji rodzin z terenu Miasta i Gminy Opatów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie będzie ponadto realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r Nr 180 , poz. 1493 z późn. zm)
- Ustawa z 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)
- Ustawa z 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007r Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy)DZ. U. Nr 9, poz. 59. z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta” (Dz. U. z 2012, Nr 209, poz. 1245)
- Uchwała Nr XL XI/ 338/2006 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 29 września 2006r w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów na lata 2007 – 2015

III Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Miasta i Gminy Opatów na podstawie otrzymanych informacji z instytucji.

Przemoc jako przestępstwo przeciwko osobom bliskim ścigana jest prawem zapisanym w artykułach kodeksu karnego m.in.:

Art. 207 § 1 k.k. – Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 191 § 1 k.k. – Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 197 § 1 k.k. – Kto przemocą lub groźbą bezprawną, lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Opatów została oparta na analizie zwrotnych informacji otrzymanych z instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie miasta i gminy Opatów. Trudno jest jednoznacznie określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie nie tylko na poziomie ogólnopolskim, ale również i lokalnym, związane jest to przede wszystkim z wielością danych zbieranych przez różnorodne instytucje pośrednio i bezpośrednio analizujące przypadki stosowania przemocy w rodzinie, jak również przez charakter tych danych (inne są dane pochodzące z procedury niebieskiej karty, inne z sądu rejonowego czy prokuratury rejonowej). Trudności w jednoznacznym określeniu rozmiarów zjawiska związane są z faktem stosowania przez instytucje różnorodnych typologii i klasyfikacji tych danych.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa Komenda Powiatowa Policji w Opatowie. Współpracuje ona w powyższym zakresie głównie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz innymi instytucjami.

Na podstawie danych **Komendy Powiatowej Policji w Opatowie** wynika,

iż w 2010 r. funkcjonariusze przeprowadzili 186 interwencji domowych, z których sporządzono 74 Niebieskie Karty. W 2011r. liczba ta wzrosła do 214 interwencji, z czego sporządzone zostały 64 Niebieskie Karty. Do dnia 20.06.2012 r. interweniowano w 72 przypadkach i sporządzono 16 Niebieskich Kart. Jak wynika z otrzymanych danych w roku 2010 procedurą Niebieskiej Karty zostało objęte 43 rodziny, w 2011 roku 23 rodziny, natomiast do 20.06.2012 – 10 rodzin, z czego wynika, iż liczba sporządzonych niebieskich kart po interwencjach jest większa od liczby rodzin, w których w poszczególnych latach wdrożono Procedurę Niebieskiej Karty. Spowodowane jest to tym, iż w niektórych rodzinach w ciągu roku policjanci przeprowadzili kilka interwencji, po których sporządzili Niebieskie Karty.

W każdym przypadku, gdy świadkami przemocy domowej są dzieci małoletnie dzielnicowy o sytuacji rodzinnej powiadamia Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Opatowie. W 2010 roku zostało przesłanych do Sądu Rejonowego 31 takich informacji, w roku 2011 – 23 informacje. Natomiast w roku 2012 informacji takich dzielnicowi nie przesyłają gdyż w myśl obecnie obowiązujących przepisów wszelkie działania dotyczące rodzin objętych Procedurą Niebieskiej Karty podejmowane są przez Zespoły Interdyscyplinarne.

Liczba przeprowadzonych postępowań wobec osób, które dopuściły się stosowania przemocy z art. 207 kk jest bardzo mała. W 2010 r. są to 3 postępowania, w 2011 r. liczba ta wzrosła do 9. Do dnia 20.06.2012 odnotowano 4 postępowania wobec osób stosujących przemoc. Taka mała liczba spowodowana jest niechęcią złożenia zawiadomienia o przestępstwie przez osoby pokrzywdzone w akcie przemocy. W przypadkach przemocy domowej dochodzi również do bójek i rozbojów, głównie pod wpływem alkoholu. W 2010 roku odnotowano 3 takie bójki i 3 rozboje. W roku 2011 - 1 bójka i 2 rozboje. Do dnia 20.06.2012 r. zostały zgłoszone 2 rozboje i 1 bójka.

Według danych **Sąd Rejonowy w Opatowie** w latach 2010-2012 do dnia 19 czerwca przeprowadził 38 postępowań karnych wobec osób, które dopuściły się stosowania przemocy w rodzinie i zostały podjęte wobec nich czynności prawne.

Prokuratura Rejonowa w Opatowie w latach 2010-2012 do 15 czerwca odnotowała przypadki związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie z art. 207, 158,159,280 kk. Poniżej tabela.

	art. 207 kk	art. 158 kk art. 159 kk	art. 280 kk
Ilość zarejestrowanych spraw	199 spraw	46 spraw	36 spraw
Ilość osób, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa	42 osoby	33 osoby	20 osób
Liczba skierowanych aktów oskarżenia i wniosków o warunkowe umorzenie postępowania	42	18	11

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie**.

W 2010 roku wpłynęło do Komisji 12 wniosków skierowanych do sądu w sprawie leczenia odwykowego osób, wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. W roku 2011 wpłynęło 13 informacji z Komendy Powiatowej Policji w Opatowie o rodzinach, w których wystąpiła przemoc, wnioski o leczenie odwykowe KPP w Opatowie kierowała bezpośrednio do Prokuratury Rejonowej w Opatowie. Natomiast w roku bieżącym do dnia 18 lipca wpłynęło 15 Niebieskich Kart potwierdzających przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu. Z danych otrzymanych od GKRPA wynika, iż zjawisko przemocy pod wpływem alkoholu z roku na rok wzrasta.

Gminna Komisja widzi potrzebę edukacji społecznej w zakresie przemocy domowej, w tym zakresie od 3 lat bierze udział w kampaniach społecznych „Postaw na rodzinę” i „Zachowaj trzeźwy umysł”. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mając na uwadze potrzebę edukacji różnych środowisk działających w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w dniu 16 grudnia 2011 r. zorganizowała z własnych środków finansowych szkolenie z procedury Niebieskiej Karty, w którym wzięło udział 27 osób.

Na terenie miasta i gminy Opatów działa **Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, który udziela pomocy rodzinom, w których przemoc istnieje. Z otrzymanych danych wynika, iż w 2011 roku odnotowano 30 rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy. Natomiast w roku bieżącym do dnia 18 lipca wpłynęło 23 Niebieskie Karty potwierdzające przemoc w rodzinie, w różnych jej formach.

Ze względu na niską świadomość w środowisku, wstyd spowodowany doświadczaniem przemocy domowej mała jest liczba zgłaszania problemu przemocy w rodzinie służbie zdrowia. Jak wynika z informacji otrzymanej z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Opatowie w latach 2010-2012 1 osoba zgłosiła się z problemem przemocy w rodzinie, u 1 osoby odnotowano podejrzenie stosowania przemocy. Ponadto w tym okresie do Zakładu Opieki Zdrowotnej wpłynęły 3 Niebieskie Karty.

Pośrednio z problemem przemocy w rodzinie styka się również **Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna w Opatowie**. Poradnia w ramach wspierania wychowawczej funkcji rodziny i szkoły realizuje różne programy edukacyjne i profilaktyczne dla uczniów, rodziców i nauczycieli, których treść zawiera problematykę przemocy w rodzinie. W latach 2010-2012 w szkołach wszystkich szczebli z terenu miasta i gminy Opatów zrealizowano 8 szkoleń-programów dla uczniów zawierających tematykę przemocy. Łącznie wszystkimi programami objęto 1209 uczniów. Dla rodziców i nauczycieli zorganizowano 2 programy „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”- program edukacyjno-profilaktyczny, oraz „Wychować to mądrze kochać i wymagać”- działania interwencyjne w sytuacji przemocy”. Tymi programami objęto 261 osób. Ponadto psycholog i pedagog w ramach swoich kompetencji podczas diagnozy ucznia i wywiadu z rodzicem, jeśli rozpoznaje zjawisko przemocy w rodzinie udziela wsparcia emocjonalnego w postaci omówienia metod postępowania w takiej sytuacji, a także udziela informacji i telefonów gdzie szukać pomocy.

Z nadesłanych informacji wynika, iż zjawisko przemocy dostrzegane jest także w poszczególnych szkołach działających na terenie Miasta i Gminy Opatów. Szkoły jednak nie podają informacji dotyczących konkretnych sytuacji zgłaszania przemocy w rodzinie przez uczniów. Placówki oświatowe realizują różne programy profilaktyczne i szkolenia pod kątem przeciwdziałania przemocy. Temat przemocy w rodzinie ujęty jest w szkolnych programach profilaktycznych i wychowawczych. Nauczyciele zostali zapoznani z zadaniami szkoły w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. W zakresie przemocy domowej szkoły współpracują z Powiatową Komendą Policji w Opatowie, Sądem Rejonowym, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzi prelekcje i pogadanki z uczniami we współpracy z kościołem i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Opatowie. Z informacji podanych przez szkołę wynika, iż w zajęciach jak wyżej wzięło udział ok. 80 uczniów

Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie podaje, iż 13 uczniów ich szkoły zostało objętych programem korekcyjnym w związku z doświadczaniem przemocy, w tym jedna osoba decyzją sądu została umieszczona w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Szkoła Podstawowa w Kobylanach informuje, iż 10 uczniów jest objętych nadzorem kuratora sądowego w związku z wykonywaniem władzy rodzicielskiej.

W Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie w ujawnionych przypadkach doświadczania przez dziecko przemocy zostaje ono objęte szczególnym wsparciem nauczycieli, opieką psychologiczną, włącznie z poinformowaniem Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy UM i G Opatów.

Z informacji uzyskanych z **Przedszkola Publicznego w Opatowie**, wynika, iż jest realizowany program profilaktyczny w ramach zwalczania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracując z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendą Powiatową Policji oraz Sądem Rejonowym w Opatowie.

Temat przemocy domowej poruszany jest w szkołach w ramach godzin wychowawczych, wychowania do życia w rodzinie, etyki i religii. Nauczyciele biorą udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dotyczących procedury „Niebieskiej Karty” oraz pomocy rodzinie w sytuacjach patologii.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie prowadzi szeroko rozumianą pracę socjalną z rodzinami i osobami uwikłanymi w problem przemocy. Pracownicy ośrodka propagują wśród podopiecznych wszelkie dostępne formy uzyskania fachowej pomocy w zakresie walki z uzależnieniami i przemocą domową.

W 2010 roku z pomocy i porad pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 47 rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, w 2011 roku 19 rodzin, w 2012 roku na dzień 13.07.2012 r 6 rodzin.

W celu profesjonalnej diagnozy problemu przemocy w skali Miasta i Gminy Opatów pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie uczestniczą w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją.

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego na terenie miasta i gminy Opatów systemu pomocy dla ofiar, świadków i sprawców przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

WEWNĘTRZNE POZYTYWNE - MOCNE STRONY

- gotowość i umiejętność współpracy instytucji, organizacji pozarządowych,
- profesjonalizm kadry (świadomość problemu, ograniczeń),
- propozycje wdrożenia nowych procedur, rozwiązań,
- działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- odpowiedzialność osobista i zaangażowanie, otwartość specjalistycznej kadry,
- zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- przychylność władz samorządowych i lokalnych mediów,
- gotowość do współpracy służb, instytucji i organizacji pozarządowych.

WEWNĘTRZNE NEGATYWNE - SŁABE STRONY

- słaba koordynacja działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- zbyt mała ilość programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy (oświata, służba zdrowia),
- niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i jej konsekwencji i wynikająca z tego bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska,

- niski poziom wiedzy społecznej na tle istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy,
- mała przejrzystość zasad finansowania działalności różnych instytucji i organizacji pomocowych.

V Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Opatów

Miasto i gmina Opatów położone są w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Należąc do powiatu opatowskiego graniczy z gminami: Baćkowice, Ćmielów, Iwaniska, Lipnik, Sadowie i Wojciechowice. Siedzibą gminy jest miasto Opatów, które od 1990r. odgrywa rolę powiatowego ośrodka miejskiego, pełniąc funkcję o charakterze ponad gminnym. Teren gminy przecinają dwie główne trasy komunikacyjne: Warszawa-Radom-Rzeszów (droga krajowa Nr 9) i Kielce-Lublin (droga krajowa Nr 74). Opatów nie posiada połączenia kolejowego. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Kielcach, Ostrowcu Św. i Sandomierzu. Opatów zadziwia niezwykle bogatą historią, która pozostawiła po sobie wiele cennych zabytków kultury materialnej. Są nimi m.in. Kościół Kolegiacki pw. Św. Marcina z XII w., klasztor oo. Bernardynów z barokowym kościołem, Brama Warszawska, Ratusz Miejski z XVI w., podziemna trasa turystyczna, o długości 400m. Atrakcyjność turystyczną podnosi usytuowanie gminy i miasta w pobliżu Gór Świętokrzyskich. Miasto i gmina zajmuje obszar o pow. 113,39km², z czego na miasto przypada 9,36 km². Obszar gminy jest zamieszkały przez 12481 osób, z czego 6854 to mieszkańcy Opatowa, zaś 5627 zamieszkuje obszar wiejski gminy. Terytorium gminy stanowi 28 sołectw: Adamów, Balbinów, Brzezcie, Czerników Karski, Czerników Opatowski, Gojców, Jaguin, Jałowęsy, Jurkowice, Karwów, Kobylany, Kobylanki, Kochów, Kornacice, Lipowa, Marcinkowice, Nikisiałka Duża, Nikisiałka Mała, Oficjałów, Okalina Kolonia, Okalina, Podole, Rosochy, Strzyżowice, Tomaszów, Tudorów, Wąworków, Zochcinek. Liczba gospodarstw rolnych na terenie gminy (ogółem) to 1290 (na tle 1820 posesji), użytki rolne zajmują 9580 ha, co stanowi ok. 84,4% ogólnej powierzchni gminy.

W Opatowie mają swoją siedzibę następujące urzędy administracji państwowej i samorządowej, banki oraz instytucje:

Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży

Pożarnej, Inspektorat Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy, Bank PKO S.A., Bank PKO BP, Kancelaria Notarialna, Zespół Adwokacki, Dworzec Autobusowy, Opatowski Ośrodek Kultury, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Szpital Powiatowy, Urząd Skarbowy i inne.

Na terenie miasta i gminy Opatów funkcjonują placówki oświatowe: Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 i Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie, (szkoły podstawowe i gimnazjalne), Zespół Szkół Nr 1 i Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie, (szkoły średnie), Szkoła Podstawowa w Kobylanach, Szkoła Podstawowa w Brzeziu istniejąca do 31.08.2012 r, Przedszkole Samorządowe, Zakład Doskonalenia Zawodowego i inne. W Opatowskim Ośrodku Kultury działa Radio Opatów. Ważniejsze firmy to: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. , Spółdzielnia Mieszkaniowa, AGC , sieć sklepów, hurtowni i lokali gastronomicznych itp.. W grudniu 2009r. przestała istnieć firma Collar Textil (wcześniej "Wólczanka").

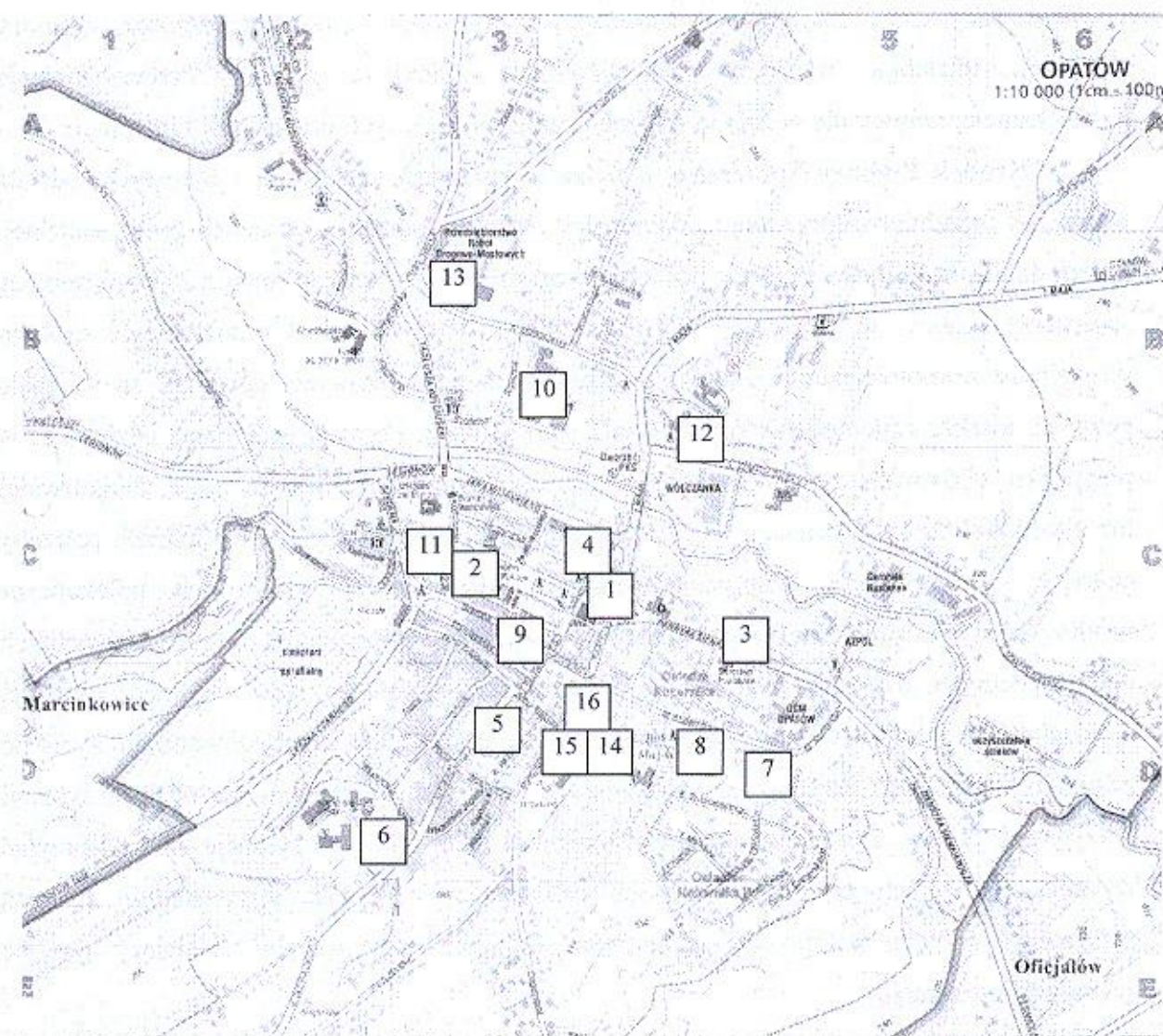
Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie Miasta i gminy Opatów można zaliczyć grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej terenie lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska.

Placówki, instytucje i organizacje pozarządowe świadczące pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Opatów.

Lp	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji	Telefon
1	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie	Plac Obrońców Pokoju 24, 27-500 Opatów	158682648 158681303
2	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie przy Urzędzie Miasta i Gminy Opatów	Plac Obrońców Pokoju 24, 27-500 Opatów	158681312
3	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie	ul. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	158684409

4	Komenda Powiatowa Policji w Opatowie	ul. Sienkiewicza 30, 27-500 Opatów	158681205
5	Sąd Rejonowy w Opatowie	Plac Obrońców Pokoju 16, 27-500 Opatów	158682602
6	Prokuratura Rejonowa w Opatowie	ul.16-go Stycznia 1, 27-500 Opatów	158685230
7	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Opatowie	ul. Słowackiego 13, 27-500 Opatów	158684105
8	TOP MEDICUS sp. z o.o Przychodnia Specjalistyczna- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Opatowie i Poradnia Uzależnień	ul. Słowackiego 13, 27-500 Opatów	158682733
9	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” Sp.zo.o w Opatowie	ul. Kopernika 2, 27-500 Opatów	158684634
10	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk w Opatowie	ul. Szeroka 8, 27-500 Opatów	158683999
11	Szpital Twoje Zdrowie w Opatowie	ul. Szpitalana 4, 27-500 Opatów	158682466
12	Świetlica środowiskowa im. Jana Pawła II	ul.Gen. Grota Roweckiego, 27-500 Opatów	725298338
13	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Opatowie	ul. Sempołowskiej 1, 27-500 Opatów	158682636
14	Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich Rodzin działający przy UMiG Opatów	Plac Obrońców. Pokoju 34, 27-500 Opatów	158681325
15	Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	ul. Ćmielowska 2, 27-500 Opatów	158682734
16	Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	ul. Kopernika 30, 27-500 Opatów	158682702
17	Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	ul. Słowackiego 56, 27-500 Opatów	158682319
18	Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	ul. Sempołowskiej 1, 27-500 Opatów	158682035
19	Przedszkole Publiczne w Opatowie	ul. Partyzantów 13a, 27-500 Opatów	158682331
20	Zespół Interdyscyplinarny działający przy UMiG w Opatowie	Plac Obrońców Pokoju 34, 27-500 Opatów	158681312
21	Komenda Hufca ZHP Opatów	ul. Partyzantów 13 27-500 Opatów	158682163
22	Schronisko dla Samotnych Kobiet i Mężczyzn w Wąworkowie	Waworków 34 27-500 Opatów	519592219
23	Schronisko dla Kobiet	Lipowa 11	158682533

	w Lipowej	27-500 Opatów	
24	Opatowski Ośrodek Kultury Radio Opatów	ul. Partyzantów 13 27-500 Opatów	158682012

**Miasto Opatów- instytucje i organizacje świadczące pomoc
na rzecz osób dotkniętych przemocą**

opracowanie własne

- 1- Ośrodek Pomocy Społecznej
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin
Zespół Interdyscyplinarny
- 2- Sąd Rejonowy
- 3- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Komenda Powiatowa Policji
- 4- Prokuratura Rejonowa
- 5- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
TOP MEDICUS sp. z o.o. Przychodnia Specjalistyczna- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Opatowie
i Poradnia Uzależnień
- 6- Zespół Szkół Nr 1
- 7- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” Sp. Zo.o
- 8- Samorządowy Zespół Szkół Nr 2
- 9- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk
- 10- Szpital Twoje Zdrowie
- 11- Świetlica środowiskowa im. Jana Pawła II
- 12- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Wymienione powyżej instytucje świadczą pomoc osobom, które doświadczają przemocy domowej, udzielają wsparcia, specjalistycznej opieki i porady. Przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy nie będzie skuteczne bez współpracy tych organizacji i instytucji.

Ośrodek Pomocy Społecznej pomaga w sprawach socjalnych i bytowych, udziela wsparcia i poradnictwa prawnego, pracownicy udzielają pomocy w ramach pracy socjalnej. Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r Nr 175 poz. 1362 z póź. zm.) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednio pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hotelach, ośrodkach,

- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organ ścigania,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie zapewnia kompleksową opiekę osobom z zaburzeniami psychicznymi typu AB. Głównym celem rehabilitacji w Środowiskowym Domu Samopomocy jest utrzymanie osoby w jej naturalnym środowisku, kształtowanie motywacji do akceptowania przez otoczenie zachowań, wyrabianie nawyków celowej aktywności, trening w sposobie życia zbliżonym do zwyczajowych norm. Działalność Domu jest otwarta na potrzeby środowiska w zakresie promocji i ochrony zdrowia psychicznego. ŚDS oferuje: bezpieczne miejsce spotkań, możliwość samorealizacji w wolnym czasie, pomoc w stosowaniu zaleceń terapeutycznych, rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym z pomocą różnego rodzaju treningów i warsztatów terapii, organizowanie wyjść poza teren Domu oraz imprez integracyjnych na terenie Domu, poradnictwo i pomoc edukacyjną dla rodzin. Przez cały okres funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy tj. od grudnia 2005 roku władze Samorządowe wspierają realizację zadań jednostki i są otwarte na wielokierunkowe działania służące wsparciu osób potrzebujących pomocy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pomaga w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym, udziela informacji na temat instytucji lokalnie działających w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Komenda Powiatowa Policji w Opatowie podejmuje interwencje w sytuacjach stosowania przemocy domowej, sporządza dokumentację z ich przebiegu tzw. Niebieskie Karty. Na Komendzie można złożyć zawiadomienie o przestępstwie, poprosić o udzielenie podstawowej informacji prawnej. Dzielnicy monitorują sytuację w rodzinach gdzie są przesłanki stosowania przemocy, sporządzają wnioski do Sądu o wgląd w sytuację dziecka w rodzinie. Natomiast Prokuratura Rejonowa nadzoruje prowadzone przez policję sprawy karne wobec sprawców przemocy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z różnymi instytucjami w celu udzielenia pomocy osobom uzależnionym i ich członkom rodzin. Jeżeli przemocy domowej towarzyszy picie alkoholu można się zwrócić do komisji z wnioskiem o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe.

Sąd Rejonowy w Opatowie prowadzi sprawy karne wobec sprawców przemocy, można tam złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wnioski dotyczące spraw opiekuńczych nad dziećmi. Kuratorzy zawodowi i społeczni mają nadzór nad rodzinami, w których stosowana jest przemoc.

Placówki Służby Zdrowia działające na terenie miasta Opatów pomagają osobom doświadczającym przemocy domowej w aspekcie leczniczym, udostępnia się im kontakt z lekarzem rodzinnym i pielęgniarkami środowiskowymi. Przychodnie zdrowia starają się zdiagnozować środowiska gdzie występuje przemoc, udzielić specjalistycznego wsparcia psychologicznego i medycznego. Można tam uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach w akcie przemocy, spytać o adresy specjalistycznych poradni lekarskich.

Szkoły i placówki oświatowe działające na terenie Miasta i Gminy Opatów prowadzą zajęcia dla rodziców i uczniów w ramach programów profilaktycznych i edukacyjnych na temat przemocy domowej. Udzielają uczniom pomocy psychologicznej i pedagogicznej w ujawnionych przypadkach stosowania przemocy. Wychowawcy i pedagodzy starają się rozpoznać środowiska uczniów i w razie podejrzenia przemocy zgłaszają ją kompetentnym instytucją.

Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działający w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie realizuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Natomiast porad i konsultacji indywidualnych dla osób doświadczających przemocy udziela między innymi **Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.**

Organizacje pozarządowe są to głównie stowarzyszenia, fundacje i kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują: telefony zaufania, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują m. in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i w kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pism do organów ścigania i sądów,
- pomoc socjalną,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji, ośrodku pomocy społecznej czy Zespołu interdyscyplinarnego,
- udział w interwencjach,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, poradni, szkole, komisariacie, itp.

VI Cel główny programu

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy na terenie Miasta i Gminy Opatów

VII Cele szczegółowe

Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie

Zadanie to będzie realizowane w oparciu o następujące założenia:

- upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków kształtowania właściwych postaw
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących w rodzinie (przy współpracy z policją, sądem, kuratorami, G.K.R.P.A w Opatowie)
- budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającej na współpracy międzyinstytucjonalnej

- nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych
- udzielanie wsparcia finansowego i pomocy rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą
- wymiana informacji, rozwijanie i wzmacnianie współpracy różnych instytucji w zakresie rozpoznawania przemocy wobec dorosłych i dzieci oraz podejmowanie działań mających na celu jej zatrzymanie

Założenia te będą realizowane w ramach następujących działań :

- badań dotyczących działań środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie
- lokalnych wydarzeń kulturalnych
- pogadanek
- podjęcie działań w kierunku utworzenia telefonu zaufania
- prace korekcyjno-edukacyjne ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań
- promowanie i wdrażanie innowacyjnych sposobów i metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- wprowadzanie monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie

Podniesienie świadomości społecznej `na temat zjawiska przemocy oraz instytucji udzielającej specjalistycznej pomocy

- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności, dostarczanie informacji społeczeństwu o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, umieszczenie powyższych informacji na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.
- zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie
- współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom
- monitorowanie przemocy w rodzinie, w gminie, włączenie w tę działalność społeczność lokalną
- kontynuowanie przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie
- zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywanie problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i Kościoła

- udzielenie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie wspólnie z ZHP , Komendą Powiatową Policji w Opatowie
- prowadzenie zajęć informacyjno - edukacyjnych przez specjalistów z różnych sprzyjających dziedzin
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego (wypoczynek letni, zimowy itp.)
- pogadanki , festyny
- udział w kampaniach społecznych
- upowszechnianie informacji dotyczących gdzie można znaleźć pomoc przez Radio Opatów
- uruchomienie poradnictwa specjalistycznego(porady prawne, medyczne, psychologiczne itp.)

VIII Partnerzy i odbiorcy programu

Instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do programu:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie: praca socjalna, poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, wg. posiadanych kompetencji, wsparcie finansowe, koordynacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego, Niebieska Karta.

Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin działający przy Urzędzie Miasta i Gminy Opatów – konsultacje i porady indywidualne dla osób doświadczających przemocy.

Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna: diagnoza dzieci szkolnych i młodzieży gdzie istnieje podejrzenie o przemoc w rodzinie, profesjonalna pomoc psychologiczno-pedagogiczna dzieciom, młodzieży i rodzicom.

Komenda Powiatowa Policji w Opatowie (dzielnicowi) podejmowanie interwencji sporządzanie dokumentacji z ich przebiegu tzw. Niebieskie Karty, wszczynanie postępowań karnych wobec sprawców przemocy, monitorowanie sytuacji w rodzinie przez dzielnicowych, sporządzenie wniosków w celu skierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe oraz do Sądu o wgląd w sytuację dziecka w rodzinie gdzie są przesłanki stosowania przemocy domowej.

Prokuratura Rejonowa –nadzorowanie prowadzonych przez policję spraw karnych wobec sprawców przemocy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów alkoholowych - współpraca na bieżąco kierowanie na leczenie osób uzależnionych stosujących przemoc, zorganizowanie imprezy dla dzieci - pogadanek, działania profilaktyczno-terapeutyczne.

Sąd Rejonowy w Opatowie (kuratorzy zawodowi i społeczni): prowadzenie spraw karnych wobec sprawców przemocy oraz spraw opiekuńczych mających na celu ochronę dzieci, nadzory kuratorów zawodowych i społecznych.

Służba zdrowia – bieżąca współpraca i diagnoza środowisk gdzie występuje przemoc, wspólna wizytacja środowisk, wymiana środowisk, Niebieska Karta.

Media m. in. Radio Opatów – rozpowszechnienie informacji dotyczących gdzie można znaleźć pomoc.

Przedszkole i Szkoły na terenie Miasta i Gminy w Opatowie –prowadzenie zajęć dot. pedagogizacji rodziców oraz zajęcia z uczniami w ramach programów profilaktycznych, pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla uczniów.

Organizacje pozarządowe - prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, poradnictwa, poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego.

Straż Miejska – wspólnie pobyty w środowiskach gdzie istnieje przemoc w rodzinie z pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, diagnoza środowisk.

Komenda Hufca ZHP w Opatowie zorganizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży m.in. ze środowisk zagrożonych przemocą itp.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie- współpraca w zakresie uruchomienia telefonu zaufania dla osób dotkniętych przemocą.

Odbiorcy programu:

Program skierowany jest do:

- dzieci i młodzieży,
- osób dorosłych, współmałżonków, partnerów
- osób starszych, niepełnosprawnych
- społeczności lokalnej,
- instytucji zajmujących się szeroko rozumianą pomocą rodzinie,
- organizacji pozarządowych
- sprawców przemocy

IX Źródła finansowania Programu

Źródła finansowania zadań mogą pochodzić z:

- budżetu Gminy Opatów
- budżetu państwa
- programów unijnych
- pozyskiwanie środków przez organizacje pozarządowe

X Ewaluacja i monitoring

Monitoring będzie polegał na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość raz na rok, która dotyczyć będzie:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie;
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie

Do oceny stopnia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie
- liczba rodzin objętych pracą socjalną
- liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba porad
- liczba przeprowadzonych interwencji
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej i szkoleniowej
- liczba rodzin objętych pomocą terapeutyczną i prawną
- liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego
- liczba przeprowadzonych wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę
- liczba wspólnych przedsięwzięć podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Będzie dokonywana ewaluacja poszczególnych zadań.

Ewaluacja programu powinna dostarczać odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność, programu. Powinna określić, czy cele programu są odpowiednie w stosunku do ewolucyjnych potrzeb. Do jakiego stopnia oddziaływanie programu przyczyniło się do osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych

XI Podsumowanie Programu

Spodziewane efekty realizacji programu

1. poprawa sytuacji rodzin zagrożonych dotkniętych przemocą w rodzinie
2. zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie
3. wzrost wiedzy i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie
4. poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży zagrożonej i dotkniętej przemocą w rodzinie
5. działania wobec sprawców przemocy poprzez udział sprawców w programach edukacyjno-korekcyjnych
6. wzrost liczby osób profesjonalnych pracujących z osobami krzywdzonymi i sprawcami przemocy w rodzinie

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Opatowie

mgr Tomasz Staniek